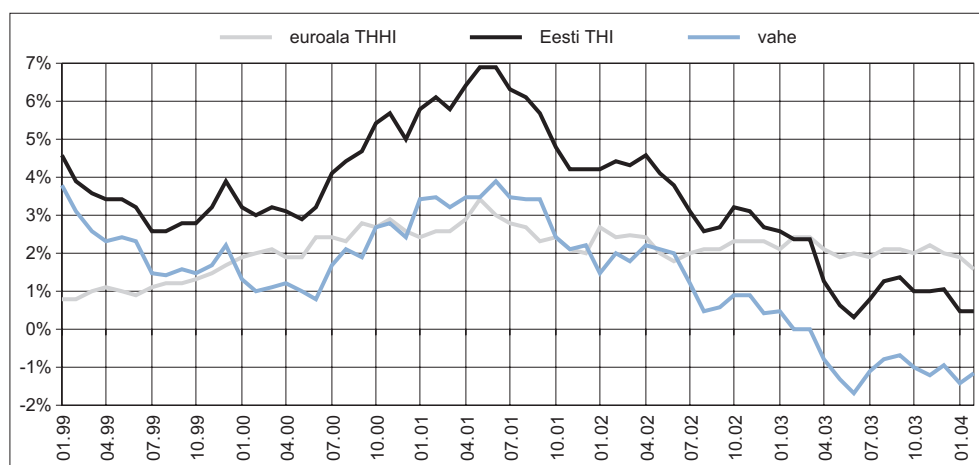

III

INFLATSIOON

Tarbijahinnaindeks

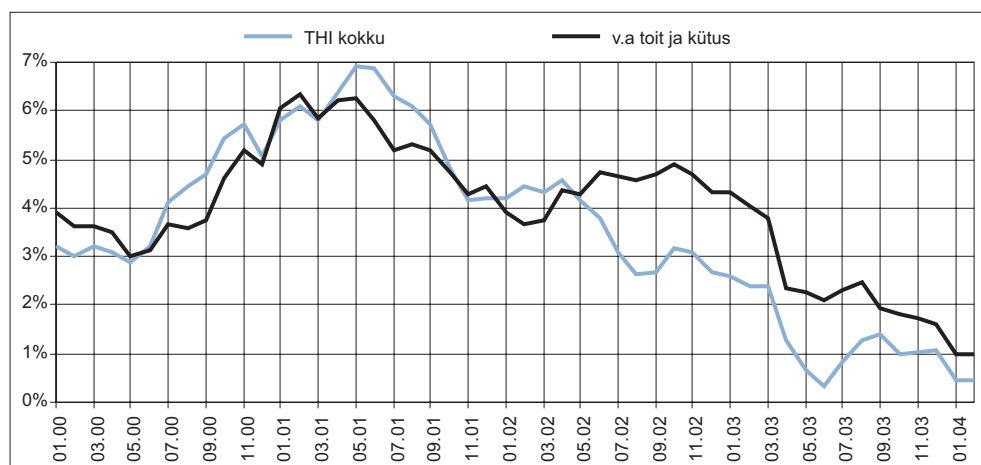
2003. aastal tõusid tarbijahinnad rekordiliselt vähe, vaid 1,3%. Senise madalaima inflatsioonitaseme aluseks oli toiduainete ja mootorikütuse oodatust suurem odavnemine. Viimane oli eelkõige tingitud dollari nõrgenemisest euro suhtes. Samuti puudusid 2003. aastal suured administratiivsed hinnatõusud, mis puudutanuks tarbija igapäevavajadusi. Tarbija ostukorvi maksumus oli 2003. a detsembris veebruariga võrreldes isegi 0,4% väiksem, mistõttu Eesti inflatsioonitempo kujunes aeglasemaks kui euroalal (vt joonis 3.1).

Joonis 3.1. Eesti ja euroala tarbijahindade aastakasv

Alusinflatsiooni osas (tarbija ostukorv ilma toidu ja kütuseta) sellist hinnatõusu aeglustumist ei toimunud. Ehkki suundumus oli siingi alanev, kujunes aasta keskmiseks hinnakasvuks 2,6% (vt joonis 3.2). See ületas euroala vastava näitaja ühe protsendipunktiga.

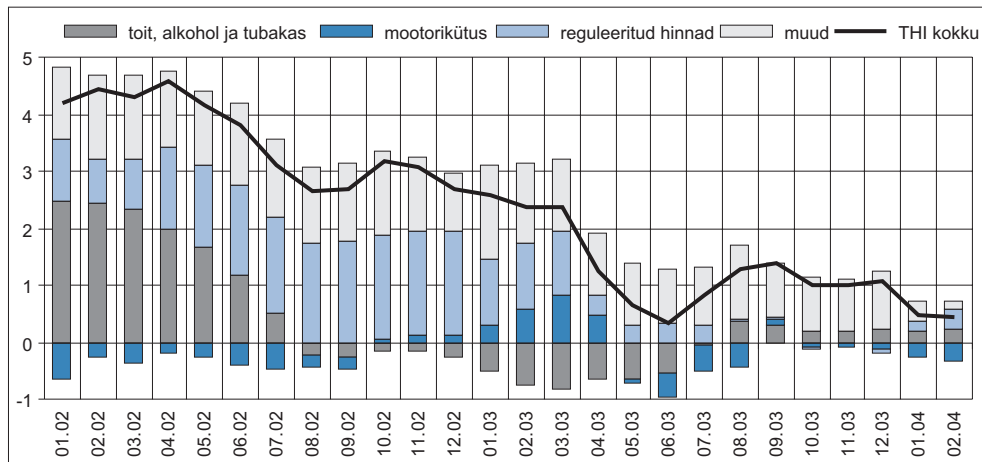
Ka 2004. a jaanuari ja veebruari tarbijahindade 0,5- ja 0,4%ne aastakasv on seni madalamaid Eestis. Nõudluskeskkonna üleilmse nõrkuse tõttu oli väline hinnasurve jätkuvalt väike. Sellele

Joonis 3.2. Tarbijahinna kasv (inflatsioon ja alusinflatsioon)

lisaks alandas survet ka euro nominaalkursi tõus. Sisseveetavate kaupade hinnad langesid jaanuaris keskmiselt 1,7%, mootorikütuse hind 3,9%.

Toiduainete hinnakasv oli peaaegu nulli lähedal: kui detsembris tõusid toidukaupade hinnad 0,2% ning valdavalt arvati, et pärast eelnevat 16 kuud kestnud hinnalangust hakkavad toidukaubad kallinema, siis jaanuarikuu 0,05%ne hinnatõus seda ei kinnitanud (vt joonis 3.3).

Joonis 3.3. Komponentide absoluutsed mõjuulatused THH kasv (protsendipunktides)

Avatud sektori inflatsioonimäär jäi jaanuaris mulluse aasta keskmisele 0,4% tasemele, suletud sektori oma aga langes detsembri 3,4%lt 3,1%le. Suletud sektori administratiivselt reguleeritavate hindade kasv jaanuaris oodatult kiirenes (eelkõige soojusenergia ning vee- ja kanalisatsiooniteenuste kallinemise tõttu), aga mittereguleeritavate hindade kasv hoopis aeglustus detsembri 4,1%lt 2,8%le. Suure sisenõudluse tõttu ei saa eeldada, et selline areng jätkuks¹.

Jaanuaris muudeti tavapäraselt tarbijahinnaindeksi aluseks olevate osakaalude struktuuri, kohandades seda aasta jooksul toimunud muutustega. Seejuures lisandus uusi kaupu ja teenuseid (nt 2004. aastal esmakordselt haiglateenused ja sotsiaalhooldus), muutus tarbimise maht (nt kindlustuse, pangateenuste ja muude teenuste osatähtsus suurenes 2004. aastal 0,8 protsendipunkti võrra) ning hinnad kasvasid ebaühtlaselt.

THH osakaalude struktuuri muutmise tagajärjel on komponentide osatähtsus varasemast veidi erinev. Näiteks toiduainete, alkoholi ja tubaka osatähtsus on vähenenud 1,5 protsendipunkti, veonduse ja side oma aga tõusnud ligi 1,7 protsendipunkti. See tähendab, et tarbija ostukorv on muutunud pisut sarnasemaks euroala riikide omaga.

Eesti ostukorvi muutuste mõju võib hinnata ajas nii tahapoole, kaaludes eelmiste perioodide hinnamuutused kokku uue struktuuriga (sel juhul oleks 2003. a keskmine hinnakasv 1,3% asemel 1,4%), kui ka ettepoole, kaaludes järgnevatel perioodidel hinnamuutused kokku vana ostukorviga.

Tulenevalt ühinemisest Euroopa Liiduga ning sellega seotud maksumäärade ühtlustamisest, samuti mõne kavandatud administratiivse hinnatõusu tõttu, olid hinnakasvu ootused 2004. a alguses kõrged. **Eesti Konjunktuuriinstituudi baromeetrite kohaselt ületasid eratarbijate hinnakasvu ootused veebruaris rohkem kui kaks korda 2003. a sama kuu hinnangu. Jaanuari ja veebruari näitajad neid kartusi aga ei kinnitanud.**

¹ Osaliselt on see tingitud tugevast baasefektist, kus mitme teenuse hinnad küll tõusid, aga vähem kui eelmise aasta samal perioodil. Näiteks kallinesid muud eluasemeteenused 0,4% (2003. a jaanuaris 2,6%), mobiilside hinnad 1,7% (24,9%).

Krooni reaalkurss

Aasta keskmisena tõusis Eesti krooni reaalkurss meie väliskaubanduses kasutatavate valuutade suhtes 1,8% (vt joonis 3.4). Tööstusriikide valuutade suhtes kallines kroon keskmiselt 0,4% ja siirderiikide valuutade suhtes 5,5%. Reaalkursi tõus oli 2003. aastal suuresti tingitud krooni nominaalkursi muutumisest, mis omakorda oli peamiselt seotud Ameerika Ühendriikide dollari odavnemisega euro suhtes (aasta keskmisena ligi 20%). Kuigi nominaalkursi muut kõikus aasta jooksul üsna suures ulatuses (aasta algul ületas keskmine kallinemine 5%, aasta lõpus oli see aga ligi 2%), püsis reaalne vahetuskurss siiski stabiilsem.

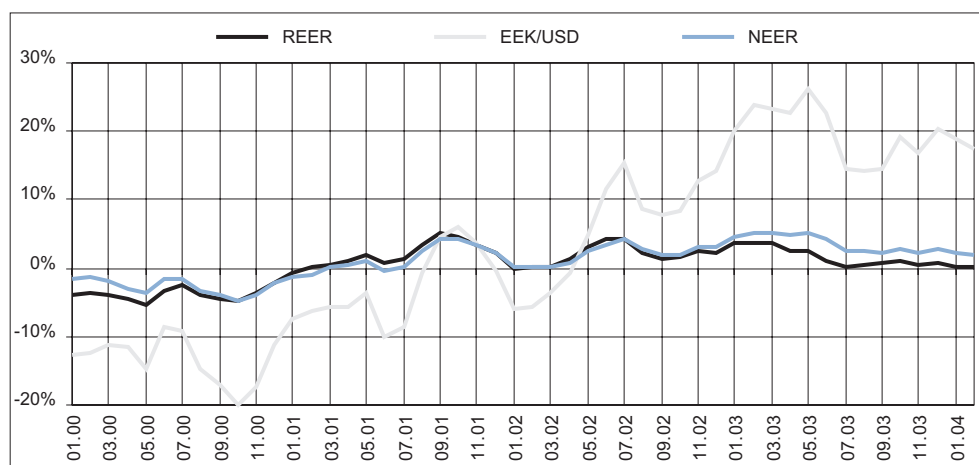
2004. a jaanuaris tõusis krooni reaalkurss 0,5%. Nagu aasta varem, nii osutus ka tänava jaanuaris reaalkursi suuremaks mõjutajaks nominaalkursi muut (jaanuaris 2,1%). Inflatsioonitempo erinevuste osatähtsus oli väiksem. Nominaalkursi muut oli peamiselt seotud dollari 18,8%se odavnemisega euro suhtes.

Siirderiikide valuutade suhtes tõusis krooni reaalkurss keskmiselt 1% ning see oli peamiselt tingitud krooni kallinemisest Läti lati ja Leedu liti suhtes, vastavalt 4,7 ja 0,9%. Leedus jätkus deflatsioon (hinnad alanesid jaanuaris 0,4%). Lati nominaalkurss krooni suhtes aga alanes USA dollari mõjul 8,3%, seda vaatamata Läti kõrgele inflatsioonitasemele (jaanuaris oli aastane muut 4,0%). Venemaa tarbijahinnad tõusid jaanuaris aasta arvestuses 9%, kuid samal ajal langes rubla nominaalkurss krooni suhtes 7,5%. Viimane oli kahe kolmandiku ulatuses tingitud dollari kursi muutusest. Vene rubla reaalkurss langes krooni suhtes 0,9%.

Tööstusriikide valuutade suhtes tõusis Eesti krooni reaalne vahetuskurss jaanuaris keskmiselt 0,3%. Piirkonniti olid erinevused seejuures järgmised:

- euro suhtes langes krooni reaalkurss Eesti ja euroala inflatsioonitaseme erinevuse võrra;
- dollari suhtes tõusis krooni reaalkurss jaanuaris aasta arvestuses 17,2%. Suurem osa sellest oli tingitud nominaalkursi muutust;
- Rootsi krooni suhtes langes krooni reaalkurss 0,7%, nominaalkurss aga 0,4%.

Kokkuvõttes tõusis krooni reaalkurss tööstusriikide valuutade suhtes minimaalselt, siirderiikide valuutade suhtes võib krooni kallinemist pisut suureks lugeda. Siirderiikide puhul on olulisem mõjur hinnakonkurents ning lähinaabrite suhteliselt odavnenud hinnad võivad täiendavalt Eesti inflatsioonitempot alandada.

Joonis 3.4. Eesti krooni reaalkurss ja nominaalkursi aastamuut ning krooni kursi muut dollari suhtes